

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА

Адреса редакції: **КОНТОРИ:**
у Києві Велика Підвальна вул. Д. 6.
Телефон редакції 1455.
УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1912

на рік	на 6 м.	на 3 м.	на 1 м.	на рік	на 6 м.	на 3 м.	на 1 м.	на рік	на 6 м.	на 3 м.	на 1 м.
11 м.	10 м.	8 м.	5 м.	7 м.	6 м.	5 м.	4 м.	3 м.	2 м.	1 м.	1 м.
6.	5.70	5.26	4.76	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	66.

Передплат. на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. 1 на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. 1 на 1 мая 2 р., або по 1 карб. на протязі перших шести місяців.
Ціна „Раді“ за кордон: на рік 11 р., (27 крон 94 гелера на австрійську валюту), на 1/2 року — 5 р. 50 к., на 1/4 року — 2 р. 75 к., на 1 м. — 1 р. Коли закоричитачі передплачують газету через пошти, то платять за газету по ціні, встановленій для передплатників в Росії.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статті; більші статті до друку погодити, переконуючи в редакції 3 місяці і вислати авторам їх копії, а дрібні статті в дописі одразу зніщують чек. Рукописи, на яких не зазначено умов друку вважаються безплатними.
З ПРИВІТОМ надісланих до газети ВІРШІВ редакція не листується.
Просьба авторів **держуватись** пропискою „Раді“.

УМОВИ ДРУКУВАННЯ ОПОВІСТОК:
ЗА РЯДОК ПЕТИТ, АБО ЗА ЙОГО МІСЦЕ:
перед текстом 15 коп.
після тексту 10 коп.
„сторонні повідомлення“ 75 коп.
ЗА ПЕРШИЙ РАЗ платиться ВДВІЧІ.
Оповідки про пошукування праці—в Конторі редакції приймаються на льготних умовах.

Вардплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця.
ЗА ЗМІНУ АДРЕСИ ЗО КОП.
(При зміні неодмінно прикладати стару адресу).

ОПОВІСТІМ від окремих осіб фірм і закладів, що пишуть, або мають свої Головні контори чи Управи закордонні і скрізь в межах Російської Держави за винятком губерній: Київської, Харківської, Херсонської, Орловської, та Полтавської, окремі контори „Раді“, — приймаються виключно в ЦЕНТРАЛЬНІЙ КОНТОРІ ОБ'ЄДНАНИЙ ТОРГ. ДИЛ. 5. в 3. МЕЦІАБ в Ка. Москва, Мясницка, дель Ситова“ та в ОТДІЛАХ ТОГО Т.Д.: „д. Петербург“, — Морская 11. Варшава, — Маршалковская 130; Вільна, — Сольная 38; Лодзь—Петровская 1 Барнаї, — 3, площ. Барнаї.

„АПОЛЛО“
Перший в східно-західному краї
Семейний театр-варьете
Мерінгов. 8. Телефон 24-34.
Дирекція: Трудове товариство: А. Я. Вальберг, П. П. Федотов, А. М. Прокофьев та Д. В. Подкін.

Сьогодні йде
1812 р.?
Щіль момент в 3-х частині
участі 10 артистів
1-го Яанвара буде

10-го вечора величезні дивертисменти при участі розкішного складу артистів!
ЛЕОНЪ ? 1812 р.
Провідця. Живі скульптурні групи при дою художника К. Гермса.

Европейська Знаменитість
„Oterita“
краща в Європі іспанська танцющиця.

Злободневний юмориста і віртуоз
на музич. струментах
В недалекому часі гастролі
ПІТОР-ЮМОРИСТА
Темкін-Бульба С. САРМАТОВА.
Завідуючий артистичною частию Г. С. Бунін.

ГРАМОФОНИ в цінах од 250 руб. у великому виборі. Новини українських пластинок. Екстрафон, діаметром 25 сантиметрів двохсторонні, по 75 штука.
ХОР М. А. НАДЕЖДИНСЬКОГО.
20901 „Гуляв чумака на риночку“.
20902 „Ой, лотіла горлиця“ і „Ой, ходила дічинка“.
20903 „Закувала та сива зозуля“.
20904 „Віють вітри“.
20905 „Ой із за гори“.
20906 „Ой у лузі, та й це й при березі“.
ТЕНОР І. С. ГРИЩЕНКО.
24551 „Сонце південь“.
24552 „Новий вітре, на Україну“.
24553 „У гаю, гаю“ Слова Т. Шевченка.

24554 „Ой, не шуми, луго! зелений байрачок“.
24555 „Дивлюсь я на небо“.
24556 „Без тебе, Олесе“.

СОПРАНО Г. Д. ПЕТЛЯШ.
27551 „Галдан“ Народна українська пісня.
27552 „Лугом іду, кони вою“.
27553 „Віють вітри“.
27554 „Кари очі“.
27555 „Ой казала мені мати“.
27556 „Не вернувся із походу“.

Г. І. ІНДРЖИШЕК, Київ, Хрещатик, 41, бель-етаж. 0 645 1

Театр Городського Народного Дому
Група українських артистів **Миколи Садовського.**
Сьогодні 22-го грудня (декабра) **Батраки** на 4 д. У Неділю, 23-го дві вистави: Ранком від 10 до 50 к. на користь інвалідів. **Назар Стодоля** вчор. 1) **Катерина** 2) **По ревізії**. на 1 д. Квитки продаються на всі оповіщені вистави з 11 год. ранку до 2 дня і від 5 до 10 год. веч. Початок: Ранком о 1 г. дня, веч. о 8 год.
На святковий репертуар квитки продаються щодня з 11 год. ранку до 2 дня і від 5 до 10 г. веч. Репертуар оповіщено на афішах. Відповід. Режисер М. Садовський.

Закон Божий і рідна мова в школах.
В справі навчання (до школах) закону Божого природною мовою учнів другий пункт тимчасових правил установи, що рідною мовою кожного учня треба вважати ту, яку вважати батьки учня. Зважалося б, що нічого непевного й незрозумілого в цім нема. Отже по останньому міністерському наказу виходить, що компетентними особами в цім справі можуть бути не батьки, а завідувачі школами. Правила, в циркулярі цім помітна якась половинистість: він не по-бавляє зовсім батьків участі в справі; по новому новому циркулярові завідувачі устно або письмово до батьків учнів, щоб провірити, чи справді та чи інша мова є рідною учневі. Але „втрудження при прийнятті сего правила розарьляються, по призначенню, інспектором і директором народних училищ“ или попечителем учебного округа“.

Маючи на увазі ці націоналістські течії, що заступають тепер в усіх галузях російського життя, не важко погодитись, як розв'язуть інспектори, директори й попечителі оті „втрудження“.

Чи єсть це відрання „напівголодних кар'єристів“, що тільки мріють, як-би хутче одержати зачет, як каже про це Т. Дмитрушник, чи на досить значні місця організовані по гуртках української молоді найдеться великий відсоток свідомої, широкі, чулої, що не тільки на насущній думкає, що разом з одшукуванням отого насущника відомо ставиться до національного питання, хоче його вивчити, дослідити, проймається тими пориваннями, до яких закликає Т. Дмитрушник в другій частині своєї статті воіх, кого він такою чорною фарбою змалював в першій. Тепер, без певних наукових дослідів, кажемо ми, так трудно відповісти на це певно, так трудно опіювати момент, дати сталый генезис року.

Перший в Росії театр-біограф **„ЕКСПРЕСС“** Хрещатик № 25 проти пошти.
Нова величезна програма з 4-х великих одділів 22 і 23 декабря 1912 р.
1) „Волчья яма“ Життєва драма в 3-х великих одділах.
2) „ВЛЮБЧИВЫЙ КОМИССАР“ Патетична комічна.
3) „Патетичный журнал“ Останні події в світі. Великий концертний оркестр з 30 душ. Початок сеансів в 4 год. дня, в неділю в 12 год. дня. Слідуюча переміна програми в Середу 26 го декабра 1912 р.

Може статись протє, що, не зв'язуючи на компетенцію шкільного начальства, в якийсь гімназій набідеться хоч невеличка група учнів, рідної мови яких не буде „російською“.

Отже циркуляр наприкінці має примітку, яка гласить, що коли законотворець „наославного втроспосвідання“ не знає (!) рідної мови тих „лаославних“ учнів, то навчання повинно провадитись державною мовою.

Т. Дмитрушник (М. Ж. „Раді“ ч. 257) дав оцінку моменту в сучасному студентському житті і намітив шлях, яким треба просувати свідомий український молоді. Не вступавши тепер в якусь полеміку з автором цієї статті, ми хочемо тільки звернути увагу на деякі суперечності в ній, в її висновках, вияснити собі деякі неясності і довести вище наведену думку, що неможливість дати якусь оцінку моменту без певних дослідів. Оцінюючи момент в загальному студентському житті, Т. Дмитрушник не окупиться на чорну фарбу.

Цими днями вийде з друку 4-а книжка **„СВІТЛА“**.
З М І С Т:
1) Нові правила про народні бібліотеки.
2) Сірополько.
3) Педагогічні журнали в Галичині.
4) 3-4.
5) М. Г. Халецький. М. З.
Шкільна хроніка.
Критика й бібліографія Оповідств.
Ціна книжки 50 коп.
Передплата на рік 4 карб., За кордон 5 карб.
Передплата приймається в конторі редакції „СВІТЛА“, у Києві, В. Володимирська, 93.
Редактор-Видавець Л. Шерстюк.

Лаштається питання, чого, власне, можна досягти такими наказами? Тільки та школа здолає подати своїм учням міцні, широкі знання, яка не вехтує, не переслідує рідної мови учня, а навпаки—використовує її як могутня звариддя для того. У людей не тільки самостійні мови уживаються школою за-для успішного вращення науки, а навіть провінціальні, навіть повітові (Франція) диалекти.

Ми дозволямо собі тільки декілька уваг. Перш за все твердження про „поліомову“ (так ми зрозуміли товариша) асаможність студентства—не зовсім відповідає дійсності. З анкет, що були в Москві, Харківі і Києві видно, що справді бідує менше третини студентства. Але чи можна припустити, що з такої тільки неможливої маси складаються наші гуртки? Коли б навіть так, то хіба неможливість говорити вже обов'язково про одні тільки мрії одержати посаду. Чи не буває так, що з цих то неможливіх народжуються найбільше „мріяшків“, які, не дивлячись на напівголодні істнування, тримають високо голову і прагнуть подейно—добувають собі на-

супник і серед відповідного гурту? Матеріальне необеспечення студентства не повинно давати приводу до сумних висновків тому, що при певній самодіяльності молоді, активності хоч би в цьому напрямку—воно допоможе собі вибитися в нужденному стану, через взаємну допомогу і допомогу з боку старших воно мусить загоїти рани, що так болять. Це зрозуміло. Громади піклуються і матеріальним становищем своїх членів, відшукують їм працю, улаштовують відповідні збори, концерти і т. п. Не можна забезпеченість прийняти приватне гуртування в громаді, жодя в якій буде добре стояти ця справа і в всякій кооперативній гуртці і т. п. Зразки такого гуртування ми бачимо і читаємо про нові заходи в цьому напрямку. Треба тільки освітити цей шлях, звернути увагу, одкинути перешкоди.

Як ви знаведь, ТО КУРІТЬ ПАПРОСИ **„КРАЩЕ ВСІХ“**
10 шт. — 3 коп.
Анц. Т-во „Соломонь Когенъ“ у Києві. 30-698-1

У Владівостоці купувати „РАДУ“ окремими №№ можна в книжковому кіоску „Полза“ на розі Суйфунської у. Там же продаються українські книжки, журнали і листовні картки.
У НОВОМОСКОВСЬКОМУ купувати Раду окремими №№ можна у власн. агента д. БОГОМАЗА

В ХОРОЛІ в книгарні Н. А. ФІДМАНА приймається передплата на умови редакції на газету „РАДУ“, продаються окремі №№ і в гарній вибір УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК. 16-154-17

Молоде життя. IV. Дуже важно було-б знати не тільки минуле, а й сучасне становище гуртів. Хто може напевне сказати, який рівень свідомості тепер по гуртках, чи зростає він з роками, чи зрі-

яке так важко обмірковують без точних даних, опираючись на одні суб'єктивні враження. Все це ясно говорить, що молоді, провідцями гуртів, пора серйозно подумати над науковим дослідженням тої праці, в яку вкладати вони свої сили. Треба з цифрами в руках провирати, хто єсть наша мо-лодь, куди йде вона, чи варті чого її організації, чи виконують вони свої завдання утворити свідому, знаючи інтелекцію. Тоді не буде „незбиточних“ мрій, легче буде на-йти „рівнодійствуючу“, більше гру-ту буде під нашим молодим рухом і легше розвиватиметься він. Треба, щоб що року, регулярно, при початку вчення, чи після Різдва, гуртки улаштували анкету, яка би давала відомості про те, що читають члени з поля українознавства. Така анкета, проведена по всіх гуртках, дасть нам знання вартости гуртів, а оскільки анкет, на протязі двох—трьох років, дадуть точні дані для порівнянь і висновків. Тільки треба серйозно поставитись до справи, звернувши увагу на те, що хіба не було так, як в попереднім анкетами. Ми памятаємо скільки анкет, власне опроб про-воста анкета. Були вони у Дорпаті, в Москві, у Петербурзі і у Києві. Де-які з них були завжди вичерпуючі і такі і провали не доведени до кінця. Така Дорпатська. Що сталося з Мос-

У ПОЛТАВІ купувати „РАДУ“ окремими №№ і передплачу-вати можна: 1) в „Українській книгарні“—Петро-вська ул. будинок Ворожейкина, поруч з Європ. готел. 2)—книгарня Г. Маркєвича, буль-вар Котляревського.

У ХАРЬКОВІ передплачувати „РАДУ“ на таких-же умовах, як і в конторі газети, можна в „Українській книгарні“. Петровсь-кий пер. 18. Там-же можна купувати Раді у окремими №№-ми.

В ОДЕСІ передплачувати можна „РАДУ“ на таких-же умовах як і в конторі газети, в українській книгарні „ДІО“ Преображенська № 11. Там-же продається „Раді“ і окремими номерами.

ковською і Петербурзькою—певно не знаємо, яно одно—наслідки після них нема і висновки не зроблено. У Київі проведено було коротенькі анкети по одному питанню, що читала молодь в українській белетристиці і головних праць по історії України, літературі і історії культури. Ці анкети зроблено у двох вищих школах і обидві розроблено. Одну певно скоро буде оголошено, а друга деє лежить під спудом, чекаючи своєї черги, бо громадяне не спромоглися довести її до кінця. Ці анкети нарочито зроблено коротенькі, бо упорядчики їх мали на меті робити їх що року.

Нижче ми наводимо зразок анкети, яку на нашу думку потрібно розвинути що року по всіх гуртках. Головне завдання цієї анкети дати дані про те, що читав кожний член гуртка, а разом з тим показати йому що треба ще прочитати. Це останнє ми вважаємо потрібним, бо кожному з громадян відомо скільки марно тратиться енергії і часу, поки новий член гуртка нападє на потрібну книжку, вибере—що саме треба прочитати.

Що року бібліотекарям приходиться на свою волю вибирати таким членам книжки, давати поради. Все це робиться, звичайно, без системи, без потрібної уваги, чи за браком часу, чи за незнанням—що читав, чого не читав той чи инший член. Допоможе анкета і в справі складання рефератів, даючи певні вказівки—з чим знайомий загаль гуртка, а чого ще не знає. Відповідно до цього вибиралась б і теми рефератів, робились би відбиті і характеристики. Коли б анкета видавалася кожному членові в початку року в двох примірниках разом з вступним квитком, то кожний міг би добре завдалегідь розглянути, що треба прочитати, з якого поля на чому ануїтується, де його розшукати і т. ін. Один примірник він оддав би зараз заповнений, а другий, користуючись ним яко показником,—заповнив би до другого року. Ми розуміємо, що перевести анкети і довести їх до кінця не легко, знаємо всі перешкоди, що стоять на дорозі. Але ми певні, що ради громад шире візьмуться за цю справу і зуміють її довести до кінця. Муїуть вистарити енергії і впертості. Щоб допомогти молоді, щоб полегчити технічні труднощі ми радимо так: над видрукованою вижче анкетю молоді поміркує і зробить свої уваги. З нового року анкетю треба видати виправлену в кількох тисячах примірників, які купуватимуться Громадами по потреби. Видавництво це може взяти на себе одна з Громад, коли ж ні, то видати приватними коштами. В весняному семестрові анкетю треба вже перевести, щоб до нового року вчення наслідки їх стали перед очима молоді в формі докладів і літературних оброблень. І так, до праці! Утворюємо шлях для наших наступників, щоб легше їм було працювати, щоб звали вони про змагання молоді, про працю її, щоб молоді навчались помілками старших. А собі виносимо куди й до чого йти.

Ми певні, що не буде гуртка, де б рада хоч не спромоглася допомогти загальному ділові. Праця велими корисна і не така вже важка. Треба тільки побільше енергії і витривалості.

Valle.

ПО РОСІІ.

— Передсоборна нарада. 18 декабря під проводом архієпископа філіальського Сергія відбулося засідання пе-

3 нашого життя.

Оригінальне „pro domo sua“.—Напад замість оборони.—Широко розповсюджені погляді.—Усі нездоволені.—Голос „доготи“ сервіан.—Обивательська свята праця.—Що робити, щоб усім догодити?—Нечуванна система й обивательська неправда.—Спроби загального порозуміння.—Славнощів „єдиної“ доготи.—Заквітний проект і редакція „Діла“.—Громадянство і преса.

Кілька тижнів тому львівське „Діло“ на першому місці надрукувало статтю, допис із Києва, під невідповідним і трохи навіть аж дивним заголовком „Pro domo sua“. Невідповідний він до самої шановної газети та анонімного автора, бо стаття-допис розводиться про речі, до їхнього „дому“ власне не належить. Невідповідний і по суті справі, бо взагалі не знайдемо там жадної „оборони“, а тільки напад і до того ж досить удіпляний напад на „Раду“. Автор і сам з тим не криється, і щиро йде навпростець, а не маніювати. Заговоривши про органи „нашої кайської української преси“, я,—зараз же виходить він на справжній острів, маю на оці передовсім найголовніший з них. Так, я маю на увазі „Раду“ („Діло“, ч. 268). З „Ради“ вже й не звертає автор до самого жінця, маючи її не тільки на око, але й—скажу так—і на зубі, висувуючи цілу низку досить тяжких, на думку автора, обвинувачень. Мені здається, що на цих обвинуваченнях таки варто спититись—не за-дла полеміки, а через те, що автор і сам думає, ніби він дає „вислів широко розповсюдженому у нас в Київі поглядові“, і напевне дехто на його думку пристане. І в такій думці справді єсть до певної міри своя рачіа.

Явий же це „широко розповсюджений“ погляд на „українську пресу“ в Київі,—люб-то, власне кажучи, насамперед на „Раду“? Звернівшись в „Раді“, як пи-

редсоборної наради з приводу питання про порядок обрання патріарха. Зроблено такі постанови: патріарх має обирати собор російських архієреїв; за патріарха можна вибирати кожного єпархіального архієрея, який бездоганно прослужив в цьому сані не менше 10 років і явий по своїм моральним та адміністративним здібностям відповідає високому становищу й сану патріарха. Далі на нараді визначили порядок обрання кандидатів у патріархи.

— **Нова академічна організація.** Бувший член однієї академічної організації А. Л. Валіцький, що тепер скінчав університет, подав прохання міністрові внутрішніх справ про регистрацію нового академічного товариства, яке має завдання—об'єднувати академістів і поширювати ідеї академізму. Міністерство внутрішніх справ не визначило за можливе затвердити деякі пункти статута товариства, визнавши їх за невідповідні завданням нового товариства. Ці пункти статута торкаються виявлення політичних ініціатив членів товариства. Проте ініціатори товариства домагаються, щоб статут був затверджений цілком. (День).

— **24-годинне рахування часу.** Московський порайоновий комітет одержав од міністерства доріг пропозицію висловитись з приводу проекта введення по залізницях 24-годинного рахування часу. Ініціатива цієї реформи належить управлінню залізничних доріг. Управління в своєму докладі міністрові доріг зазначає, що 24-годинне рахування безперечно має перевагу перед старим рахуванням часу. При 12-годинній системі для зазначення часу до цифри неодмінно треба давати зайві слова: „після півдня“, „ранку“, „вечора“, „поля пізнього“, а в книжних розписаннях являють особливих зазначень для зазначення ночної доби. Коли-ж прийняти 24-годинне рахування, то до цифри години ніяких додаткових пояснень вживати не буде потреби, 10 років назад бувший начальник південно-західних доріг Немішев завіз по своїй ініціативі 24-годинне рахування часу, переіменовавши стаціонарні годівники і завісави нове рахування в друковані розписки руку поїздів. Деякий час таке рахування одбувалося і на московській дорозі. Але міністерство доріг скасувало цю реформу і завело старий порядок.

— **Ліга боротьби з туберкульозом.** Рада ліги боротьби з туберкульозом закінчила свої роботи в Москві. З поради міністерства в інструкцію для одділів ліги рада ввела корисні зміни; після цих змін одділи будуть повязані правів юридичної особи, але в той же час майна й капітали одділів фактично переіменовуються в спеціальні фонди. Роспоряджується ними будуть відповідні одділи. (Р. Сл.).

— **Місіонерські з'їзди й курси.** Недавно одбулося під предієдательством архієпископа Антонія волницького, синодально-місіонерська нарада, на якій були члени й обер-прокурор синода. Нарада обговорювала виключно питання практичного характеру. Постановили одкривати в єпархіях місіонерсько-пастерські з'їзди й курси. Мета курсів—об'єднати теперішні місіонерську роботу. Нарада висловилась за те, щоб місіонерсько-пастерські з'їзди одбувались під проводом таких діячів, як Айвазов, Восторгов та Скворцов. Далі нарада висловилась за потребу розповсюдження в нараді місіонерських видав-

ше наш невідомий „оборонець“, отой „старожитній напрям“, який характеризується тим, що він нікого і нічого в світі не репрезентує, а лиш голосить (!) особисту сентиментальщину кількох замкнених (?) добродіє. Для лівих з політичного погляду людей „Рада“ завжди права, для правих же завжди ліва; для мужиків вона „за розумна“, для інтелігентів „за-мало інтелігентна“; усі з неї нездоволені, „крім людіи“, що нашу кайську пресу пишуть“; провадять вона „свою застарілу лінійку, засновану на Добролюбові, Скабичевським і інших, головно літературних критиках російських, з шланг-пункту котрих у нас в Київі розвивається все“... Це та ще „яксь дика, ніде в світі нечувана система“ в стосунках нашої газети до українських консервативних елементів, „система урочистого випливання (?) їх від участі в національній житті“—все це одгтовхнуло вже од „Ради“ всі класи українського громадянства, і коли її ще читають, то тільки в патріотизму, не більш. Звідси наука: щоб не відштовхувати від українства українців-консервативів і навіть антисемітів, повинен би орган, який єдиної репрезентує шоденну українську пресу, бути і обережнішим, і дальше-глядішим, і свідомішим своєї відповідальності перед нацією, як одним цілям, і перед її будуцнню“.

Таку гостру характеристику зробив нашої газети наш кайський „оборонець“ перед львівським громадянством. І я цілком пристаю на думку, що це не особистий погляд: одна особа не могла б наверхати на одну купу стільки усейного збірного ламхиття, а з другого боку в серезкаких обвинуваченнях так виривно звучиться голос тієї „агуса mediocritas“, що все в світі береться лагодити, усі гострі ріси, а тим циме рідкі стирати, усі і все до купи едають й до доброї алагодії доводять. Так, голос, що забрився аенацька в „Ділі“ справ-

ді можна вважати за збірний голос з „обивательських“ кругів. Так само є в йому, безперечно, і своя, теж адебішого „обивательська“, правда, єсть, звісно, і своя, „обивательська“, неправда. І навіть піду далі за невідомого добродію нашого й одверто та по ширости до числа нездоволених пресою придам себе і всіх „людіи“, що нашу кайську пресу пишуть“. Даремно автор думає, що наша напр. участь у газеті зостане нам очі тек, що ми вже не бачимо її хиб та вад. Навпаки, нам може ще виділіти воли, ніж кому иншому яделека, і на цьому пункті зовсім не маю ні охоти, ні потреби сперечатися з автором гострої характеристика і з усіма тими, за кого він говорить. Так, свята правду мовлять „обиватели“ устами дописувача з „Діла“, і коли б тільки про це річ була, то лишалося б нам поспішити голову попелом і, блячесь в гурду, віхтати: „nostra culpa, nostra maxima culpa“.

І, не вважаючи на все це, все ж можемо, як на мене, ще почекати трохи з тим прилюдним каяттям. Не тільки через те почекати, що відоме французьке прислів'я радить авторам боятись тільки одностайні хвали, бо тоді вже пропадає справа з їхньою працею, тим часом як одностайні нарікання можуть падати й на річ не-стак то вже лиху безоглядко. Не це тільки спинає мене од каяття, а ще більше те, що загальне невдоволення, про яке говорять автори, мусить виникати з самого становища нашої газети, що воно—нехай навіть широко розповсюджене—показує тільки, з якими дійсно „обивательськими“ поглядами підходять автори, і же з ним до такої величезної справи, як наша преса. Я не агандуватиму тут навіть про заводи Добролюбовим та Скабичевським, бо наш критик на цьому пункті говорить очевидну нісенітницю і напр. забутого і серед росіян Скабичевського згадає навіть в „обивательського“ поглядю

Для цієї мети визнає за потрібне організувати кадри книгош. (У. Р.).

Членський звіт.

„Родной язык“.

(Шарж).

Одержавши новий міністерський циркуляр, директор Н-ської гімназії скликав негайну нараду педагогічну. — Закликав я вас, панове, щоб повідомити про одміни, які міністерство ввело у тимчасові правила про навчання Закону Божого. Досі, як і вам відомо, „родной язык“ учнів завначалося батьками та опікунами, а тепер ця справа в наших руках. — На мою думку, коли дозволите, пане директоре—озовош першим інспектор гімназії Передовов,—ніяких „родных языків“ не було, нема й в буде. Все це—саме тільки вільнодумство.

— Е, ви цього не говоріть, пане інспекторе,—перевів його вчитель математики Ціфрікин,—в самій історії господина Іловайського є „за сей предмет“ певні вказівки. — В історії господина Іловайського?—сканув на математика здивованої оці інспектор.—Хм... щось не пригадую. Чи не теорема це вашої власної фантасії?

— Не теорема це, прошу пана, а аксіома,—образився Ціфрікин.—І як що ви хоч щось в історії пригадуєте до безперечної пригадаєте й про „шестевіе галлов и сьмями двадесяти языків“? — О, Господи! Та не те, не те. Треба дізнатись про рідний „язык“ кожного учня. От, наяр, батьки учня Іваненка пишуть, що рідний „язык“ їхнього сина український. Як на вашу думку, „є який „язык“, чи нема? — Як на мене,—зауважив учитель природознавства Комадкин—то я поклянуся-би суди самого Іваненка, нехай він нам продемонструє. Нема й краще вирішити всяку справу експериментальним шляхом. Принаймні, помилки не буде.

Всі агодилися з розумною пропозицією й зашли гукнути пригостовнику Іваненка. Тремтючи од жаху, хлопчик пролізав боком у двері, стало коло поргугу й тернуло пальцем під носом. — Підходь, підходь, гдубе, ближче. Так. Скажи, який твій рідний „язык“? Чого-ж ти мовчиш? Є в тебе язык? — Покази языка!—буравув суворо Комадкин.

Хлопця висуноло языка. — Червоний!—промовили всі в один голос, ариадивши. — Я ж казав,—промивив інспектор,—що ніякого особливого українського языка нема. Мавезийські загадки, та й годі! — І у всіх їх язык червоний,—многочисно промовив учитель латинської мови. — А ви почім знайт?—накипнувся на латиниста фон-Вок.— Німецькі язык... ети... ети нет... — Почім знаю? Ого! Скільки разів ловив на гарячому ачнкові, як языка мені за спиною показували.

— Ну, то як же, панове,—резумірував директор,—на підставі зового вказу ми, виходить, визнали, що всі „родные языкы“, як одні, червоні. Тому навчання Закону Божого й провадитимемо черв... то пак—державним „языком“. Воно й краще: языку менш, та й начальство буде задоволене з нашої гімназії, коли в

відомі більш популярні наймення з російського письменства. Я торкнуся тільки того вимагання, щоб „Рада“ всім догождала, усіх задовольняла, едака коло себе і лівих, і правих, едака до тих уміркованих чи то консервативних антисемітів, яких вона яби то, як що вірати критикові, відштовхнула навіть не від себе, а „від свідомого українства“!

Леді чи можна згодитись, щоб та „дика, ніде в світі не чувана“ система була справді вже така дика та нечувана. Навпаки. Як кожна освічена, інтелігентна, людська повинна мати певний погляд на кардинальні справи теорії і практики, повинна мати те, що зветься світоглядом—так само повинен свій світогляд мати і кожний путящий, інтелігентний орган друкованого слова. Єсть „парламенты мійні“ в газетному світі, єсть і Молчаливи, що всім догожують,—але певне й гострий критик наш знає, як до них ставляться звичайно чесні люде, і ставляться зовсім справедливо. Таким чином, ніби „нечуванна система“ наша насправжні повертається просто в елементарне вимагання від кожного частого, путящего органу преси. Але наш критик іде дальше—він каже, що ми якимось „урочистим виділенням“ (!) консервативних елементів одштовхуємо їх і од свідомого українства; він наче думає, що ми маємо силу одлучити йогоє там „від участі в національній житті“. Це, певна річ, „обивательська“ неправда: ні такої сили, щоб одсунути когось там од участі в національних справах ми не маємо; ні, з другого боку, консервативні елементи, як що вони справді єсть, нас не дослухаються і не одстануть од українства едина через наш „виділення“. Ми виступали, напр., проти антисемітизму—що ж, хіба це пошкодило антисемітам-українцям свої думки визнавати й ширити? Ані трохи. Значить... значить, завжди дико навіть в „обивательського“ поглядю

ній ніяких інших, крім ієтано-руських, яників не буде. Вважаю нараду заквітчевою.

Скептик.

ПО УКРАЇНІ У КИЇВІ.

◆ **Кобзарський концерт.** В клубі „Родина“ відбудеться завтра, 28 декабря, концерт співців бандуристів. Програма концерту складатиметься з чотирьох одділів. В перший одділ увійдуть релігійно-моральні піси: „Сия блудящий“, „Про правду“ (квартет бандуристів—П. Дривченко, Г. Вайдала, Г. Гончаренка (84 літ) та П. Келеберда), „Сестра і брат“—(Г. Вайдала), оскородницька псалма (дует Дривченко й Келеберда), „Янголи душу пробуджують“ (тріо—Дривченко, Байла, Келеберда).

В другий одділ увійдуть історичні думи й піси: „Про Олексія Полонича“ (Гончаренко), „Про Морозенку“ (Дривченко), „Про Маруся Богуславку“ (Келеберда), „Про Сагайдачного“ (Квартет).

Третій одділ складатиметься з пісень побутових: „Та по тім боці Дунаю“ (квартет), „Два лозачки“ (на бандурі—Гончаренко), „Добрий вечір, дівино“ (струнний квартет), „Та оранчоловик“ (квартет).

В четвертому одділі будуть пісні гумористично-сатиричні: „Мішанка“ (Дривченко), „Дворянка“ (Вайдала), „Подає“ (Гончаренко), „Куперья-пехмейстер“ (Келеберда), „Об за гаєм-гаєм“, „Горилка“ „Гречаянши“ (струнний квартет). Початок в 7 1/2 г. вечора.

Зважаючи на те, що на організацію цього концерту довелось затратити чимало коштів, вступ на концерт буде платний: для сторонніх рокових гостей—75 коп., для членів—40 коп. і для постійних гостей 30 коп. ◆ **Київське громадське зібрання „Родина“.** На противі різдвяних свят зібрання мають бути такі вечірки: 26 декабря Колядка (семеїний вечір) співатиме хор д. Яциневича. До колядки д. О. П. Косач прочитає розвідку „Про колядки і різдвяні гумористичні вірші“. Пісня колядок—танц.

Плата: члени і учні—35 к., інші—50 коп. 27 декабря Концерт кобзарів, в якому візьмуть участь співці-бандуристи. Плата: члени 40 коп., учні—35 к., інші—75 коп. 28 декабря Являнка для дітей і дорослих по запису до 24 декабря до 6 год. вечора. Початок для дітей 6 1/2 год. вечора і до 10 год., потім для дорослих. Для дітей всякі розваги і забавки під керівництвом досвідчених людей, подарунків і солодощі. Плата для дітей—75 коп., членів—20 коп. і інші—50 коп. 29 декабря Танцювальна вечірка. Плата звичайна. 30 декабря Вертеп. Різдвяна містерія при участі хору і при акомпаніменті рояля та скрипки. До містерії буде прочитано розвідку М. І. Павловського „Про вертеп“.

Плата: члени і учні—35 коп., інші—50 коп. 31 декабря зустріч Нового Року для членів та їх родичів. Записатись і зробити внеску (2 рублі) просимо до 30 декабря 5 год. вечора. 1 января Маскарад з двома призами за краще оригінальне вбрання по присуду публіки. Початок у 9 год. вечора.

Плата: члени і учні—55 коп., інші—25 коп. 2 января Дитячий маскарад з танцями і забавками. Плата: діти—40 коп., дорослі—20 коп. Початок в 7 год. вечора. 6 января Маскарад з двома призами за краще оригінальне вбрання по присуду публіки. Початок в 9 г. вечора. Плата: члени і учні—55 коп., інші—85 коп.

◆ В комерційному інституті одержано офіційне повідомлення про затвердження 103 євреїв дійсними студентами. ◆ Циркуляр кайської шкільної округи з приводу 300-ліття Царювання Дому Романових. Кайська шкільна округа розіслала по школам циркуляри перед майбутнім—21-го лютого 1913 р.—святкованим 300-ліття Царювання Дому Романових. В циркулярах пропонують купувати книжку Спасьєвського: „Смутное время на Руси“ збірник віршів і пісень, а також жорсткі відомості про бурхливі часи 1613 р. В книжці козаві—по теорії Іловайського—називаю бандю злодії і розбійшак. В другім циркулярі сповідається про заготовку головним штабом у Петербурзі портретів Царя Михайла Федоровича на всяку ціну. Третій циркуляр повідомляє, що Скобелевський комітет в Петербурзі випускає „вічний календар“ і радить його купувати.

◆ Бібліотека і виставка при педагогічному музеї. При педагогічному музеї Ім. Десаревича Олексія одкрито бібліотеку і виставку що-дня від 4 1/2 до 9 год.—по будням, а по святам від 12 до 4 г. дня. Виставка упоряджена книгарею Пеніна. Дуже сумно зауважить, що музей досі не має своїх коштів, щоб упорядити бібліотеку, виставку, а всі ці інституції впрокорожено, як комерційні підприємства на приватні кошти. Суспільство стоїть абуку, а розпорядчики чиновники не мають змоги вдихнути душу живу в таке діло. Чом-би музею бувшого т-а грамотности не довести до ладу.

◆ Київське громадське зібрання „Родина“. Сьогодні в зібранні ганцальна вечірка—початок у 8 год. вечора. ◆ **Одкрита лікарня.** Втора затвержено на посаді старшого лікаря лікарні Бабушкихих д-ра Л. П. Марьянчика. Вчора-ж лікарню одкрито. ◆ **С. Б. Нос.** Втора помер кайський журналіст і музикальний рецензент С. В. Нос. Писав під псевдонімами Тон і Мімова. ◆ **Незадоволене прохання.** В. о. кайського губернатора В. В. Кашкаров не задовольнив прохання письменника Богораза (Тана) прочитати у Київській лекції на тему: „Новая Америка (Неостовий каліфорніец Джек Лондон) і „Грдуцкая война“.

◆ **Справа Красовського.** Вчора в кайській судовій палаті з участю основних представників, судили бувшого пристава 3 стану, сквицького повіту, а також бувшого начальника кайського сизного одділу Н. А. Красовського. 20 октября 1911 року пристава Красовського арештував у с. Кризому селянин Ковбасю, не сказавши, за що. Брат Ковбаси через місяць з дня арешту посяржався на Красовського п. кайському губернаторові. Красовський на цю скарту одповів, що Ковбаса належить до „української революційної партії“, яка є в с. Кризому. Здійснюючи програму цієї партії, Ковбаса піддав слабу місцевому поміщику Шадловському. Начальник жандармського управ-

Плата: члени і учні—55 коп., інші—25 коп.

2 января Дитячий маскарад з танцями і забавками. Плата: діти—40 коп., дорослі—20 коп. Початок в 7 год. вечора. 6 января Маскарад з двома призами за краще оригінальне вбрання по присуду публіки. Початок в 9 г. вечора. Плата: члени і учні—55 коп., інші—85 коп.

◆ В комерційному інституті одержано офіційне повідомлення про затвердження 103 євреїв дійсними студентами. ◆ Циркуляр кайської шкільної округи з приводу 300-ліття Царювання Дому Романових. Кайська шкільна округа розіслала по школам циркуляри перед майбутнім—21-го лютого 1913 р.—святкованим 300-ліття Царювання Дому Романових. В циркулярах пропонують купувати книжку Спасьєвського: „Смутное время на Руси“ збірник віршів і пісень, а також жорсткі відомості про бурхливі часи 1613 р. В книжці козаві—по теорії Іловайського—називаю бандю злодії і розбійшак. В другім циркулярі сповідається про заготовку головним штабом у Петербурзі портретів Царя Михайла Федоровича на всяку ціну. Третій циркуляр повідомляє, що Скобелевський комітет в Петербурзі випускає „вічний календар“ і радить його купувати.

◆ Бібліотека і виставка при педагогічному музеї. При педагогічному музеї Ім. Десаревича Олексія одкрито бібліотеку і виставку що-дня від 4 1/2 до 9 год.—по будням, а по святам від 12 до 4 г. дня. Виставка упоряджена книгарею Пеніна. Дуже сумно зауважить, що музей досі не має своїх коштів, щоб упорядити бібліотеку, виставку, а всі ці інституції впрокорожено, як комерційні підприємства на приватні кошти. Суспільство стоїть абуку, а розпорядчики чиновники не мають змоги вдихнути душу живу в таке діло. Чом-би музею бувшого т-а грамотности не довести до ладу.

◆ Київське громадське зібрання „Родина“. Сьогодні в зібранні ганцальна вечірка—початок у 8 год. вечора. ◆ **Одкрита лікарня.** Втора затвержено на посаді старшого лікаря лікарні Бабушкихих д-ра Л. П. Марьянчика. Вчора-ж лікарню одкрито. ◆ **С. Б. Нос.** Втора помер кайський журналіст і музикальний рецензент С. В. Нос. Писав під псевдонімами Тон і Мімова. ◆ **Незадоволене прохання.** В. о. кайського губернатора В. В. Кашкаров не задовольнив прохання письменника Богораза (Тана) прочитати у Київській лекції на тему: „Новая Америка (Неостовий каліфорніец Джек Лондон) і „Грдуцкая война“.

◆ **Справа Красовського.** Вчора в кайській судовій палаті з участю основних представників, судили бувшого пристава 3 стану, сквицького повіту, а також бувшого начальника кайського сизного одділу Н. А. Красовського. 20 октября 1911 року пристава Красовського арештував у с. Кризому селянин Ковбасю, не сказавши, за що. Брат Ковбаси через місяць з дня арешту посяржався на Красовського п. кайському губернаторові. Красовський на цю скарту одповів, що Ковбаса належить до „української революційної партії“, яка є в с. Кризому. Здійснюючи програму цієї партії, Ковбаса піддав слабу місцевому поміщику Шадловському. Начальник жандармського управ-

Плата: члени і учні—55 коп., інші—25 коп. 2 января Дитячий маскарад з танцями і забавками. Плата: діти—40 коп., дорослі—20 коп. Початок в 7 год. вечора. 6 января Маскарад з двома призами за краще оригінальне вбрання по присуду публіки. Початок в 9 г. вечора. Плата: члени і учні—55 коп., інші—85 коп.

◆ В комерційному інституті одержано офіційне повідомлення про затвердження 103 євреїв дійсними студентами. ◆ Циркуляр кайської шкільної округи з приводу 300-ліття Царювання Дому Романових. Кайська шкільна округа розіслала по школам циркуляри перед майбутнім—21-го лютого 1913 р.—святкованим 300-ліття Царювання Дому Романових. В циркулярах пропонують купувати книжку Спасьєвського: „Смутное время на Руси“ збірник віршів і пісень, а також жорсткі відомості про бурхливі часи 1613 р. В книжці козаві—по теорії Іловайського—називаю бандю злодії і розбійшак. В другім циркулярі сповідається про заготовку головним штабом у Петербурзі портретів Царя Михайла Федоровича на всяку ціну. Третій циркуляр повідомляє, що Скобелевський комітет в Петербурзі випускає „вічний календар“ і радить його купувати.

◆ Бібліотека і виставка при педагогічному музеї. При педагогічному музеї Ім. Десаревича Олексія одкрито бібліотеку і виставку що-дня від 4 1/2 до 9 год.—по будням, а по святам від 12 до 4 г. дня. Виставка упоряджена книгарею Пеніна. Дуже сумно зауважить, що музей досі не має своїх коштів, щоб упорядити бібліотеку, виставку, а всі ці інституції впрокорожено, як комерційні підприємства на приватні кошти. Суспільство стоїть абуку, а розпорядчики чиновники не мають змоги вдихнути душу живу в таке діло. Чом-би музею бувшого т-а грамотности не довести до ладу.

◆ Київське громадське зібрання „Родина“. Сьогодні в зібранні ганцальна вечірка—початок у 8 год. вечора. ◆ **Одкрита лікарня.** Втора затвержено на посаді старшого лікаря лікарні Бабушкихих д-ра Л. П. Марьянчика. Вчора-ж лікарню одкрито. ◆ **С. Б. Нос.** Втора помер кайський журналіст і музикальний рецензент С. В. Нос. Писав під псевдонімами Тон і Мімова. ◆ **Незадоволене прохання.** В. о. кайського губернатора В. В. Кашкаров не задовольнив прохання письменника Богораза (Тана) прочитати у Київській лекції на тему: „Новая Америка (Неостовий каліфорніец Джек Лондон) і „Грдуцкая война“.

◆ **Справа Красовського.** Вчора в кайській судовій палаті з участю основних представників, судили бувшого пристава 3 стану, сквицького повіту, а також бувшого начальника кайського сизного одділу Н. А. Красовського. 20 октября 1911 року пристава Красовського арештував у с. Кризому селянин Ковбасю, не сказавши, за що. Брат Ковбаси через місяць з дня арешту посяржався на Красовського п. кайському губернаторові. Красовський на цю скарту одповів, що Ковбаса належить до „української революційної партії“, яка є в с. Кризому. Здійснюючи програму цієї партії, Ковбаса піддав слабу місцевому поміщику Шадловському. Начальник жандармського управ-

Плата: члени і учні—55 коп., інші—25 коп. 2 января Дитячий маскарад з танцями і забавками. Плата: діти—40 коп., дорослі—20 коп. Початок в 7 год. вечора. 6 января Маскарад з двома призами за краще оригінальне вбрання по присуду публіки. Початок в 9 г. вечора. Плата: члени і учні—55 коп., інші—85 коп.

◆ В комерційному інституті одержано офіційне повідомлення про затвердження 103 євреїв дійсними студентами. ◆ Циркуляр кайської ш

лінія випустив Ковбасу, бо не знайшов підстав для обвинувачення.

Вияснюється, що Красовський, повідомляючи про причини арешту Ковбаси, сказав, що арештовано його 20 ноября, а справді його арештовано 20 октября.

Красовського обвинувачено за те, що він безвізставно держав Ковбасу під арештом 3 місяці і по особистим причинам умисно полав жандармському управлінню невірні відомості про строк арешту Ковбаси.

Палата виправдала Красовського. Обороняючий підсудного пр. дов. В. В. Матусевич і М. Г. Віленський.

На залізниці. По півд.-зах. зал. дорозі видано спеціальний циркуляр, у якому радиться жити заходів для забезпечення правильного ходу поїздів підчас різливних свят, коли рух поїздів звичайно збільшений.

Адміністративна кара. За наказу п. начальника краю селян-робітників І. Плята і А. Панченка за підбивання робітників в радомискому повіті до забастовки притворено в адміністративному порядку до арешту на 1 місяць.

На з'їзді терапевтів. Вчора на з'їзді терапевтів читали доповіді: проф. А. К. Ліндеман, Ф. Г. Яновський і М. Віхтер.

Сьогодні працівять в Київ студенти медици Московського університету для участі в з'їзді.

В. о. київського губернатора скасував 35 справ про деприсику паспортів.

Бага на користь неможливих студентів політехніки, вшаруджений 21 ноября, дав чистого прибутку 2300 карб.

Вийшов календарь т-ва негайної допомоги.

Звенигородська гор. дума клопочеться про одкриття гімназії.

ВІСТІ З КРАЮ.

Діяльність адміністрації.

Заборона збирати жертви. Волинський губернатор заборонив збирати жертви на користь селян, що потерпіли від неврожаю 1911 року. Мотив заборони той, що сьогорішній урожай дав гарні наслідки, й через те голоду більше немає.

Відбулися вибори. Полтавська губернска друкарня подала константоградській земській управі рахунок за друкування виборчих списків. По рахунку друкарні належить 400 карб. і 46 коп., рахуючи по 30 коп. за квадрат петиту, щоб-то більш як по 200 карб. за аркуш. Така ціна, на думку управи, в 13 разів більша проти звичайної, бо одна приватна друкарня згодувалась надрукувати списки за 30 карб. Земська управа подала скаргу губернській управі, та нааряд чи з цієї скарги чи небудья вибде, бо списки друкувались у губернській друкарні за наказу міністра й по затверженій міністерством таксі.

Катування. У Луганську, на Катеринославщині, віддано під суд околдовного надзирателя Задорожського й поліцейських Касиряжянского та Подольського за те, що вони тяжко побили селянина Пархоменка, який не хотів їм скакати, де він купив пляшку пива.

У земствах.

Земство й «Політиці». Волинська губернска епархіальна рада звернула до всіх волинських повітових Земських Зборів в проханням приз-

начити які-небудь суми на «обмундирування» потішних у церковних іконалах. Лупьке й дубеське зібрання відкинули це прохання.

Земство й союзницька кооперація. Почаіно-лаврський союз русекого народу звернувся до житомирських повітових земських зборів, на Волині, з проханням дати 300 карб. на роз'яди союзницького кооперативного інструктора по селах. Збори це прохання відкинули.

Земство й освіта. Брацлавські повітові земські збори, на Поділлі, звели росписе 1913 р. в сумі 506.650 карб. Майже половиною цієї суми (243.434 карб., або 42,3 проц.) призначено на потреби народньої освіти.

Програма. Київська повітова Земська Управа, на Київщині, звернулася до Губернської Управи з проханням заснувати в повіті ще 2 склади дахової бляхи та фарби для легшого продажу селянам, зважаючи на те, що істотною тепер 3 склади не можуть задовольнити пошту селян на бляхи та фарбу.

Запечатана земська управа. Помешкання перекопської повітової земської управи, в Таврії, в наказу повітового в'язду, запечатано. Причиною такого давнього являча послужило те, що в помешканні управи, через його ветхість, вебезпечно засідати. Земська управа тепер через це не працює.

На селі.

Селянська еміграція. На Київщині, Полтавщині й Чернігівщині сила селян останніми часами розпродув своє майно й землю, бере паспортів й мандрує на завжде в Америку. Великих розмірів набрала еміграція на Подтавщині. Що-місяця все нові партії селян—чоловіків, жінок і дітей—відбувають рідні гнізда й звикають.

Цікава постановка селян. Сельська громада с. Ольховки, київського повіту, заборонила своєю одселельню Степанові Мостіпану брати участь на селянських сходах громади за те, що, як зазначено, Мостіпан подвійно продає горілку. На таку постанову селянської громади Мостіпан скарживсь мировому посереднику, але нічого з того не вийшло.

Забобони. Цікаві діями недалеко від села Гузарки, на Катеринославщині, почуває голосний агук, наче стрельнуто з гармати. Згук був настільки великий, що його чули за 10 верст, у селах Царекотятинівці й Київських Роздорах. Повне, це впава аероліт, але селяне гомонять: «Це з неба впава великий камінь на землю, щоб звістити, що буде велика війна з нового року».

Воякі звістия.

Справа священика. У херсонському окружнім суді при зазначених дверях розглянуто справу священика Цедрика за замах на убивство учителя Шепелева. Драма сталась у селі Коростомлі, де Шепелев образив учителя Жукову, яку свещ. Цедрик називав своєю нареченою. Свещ. Цедрик двічі стріляв у Шепелева, але не влучив. Присяжні оправдали Цедрика.

Помістять тифу в тормі. У Катеринославській каторжній тормі вешодилово викрито силу слабих на тиф. Помістять може перекинувшись у місто. Щоб розвідати причину помістива прибув тюремний інспектор.

Перелік сілних. На Харківщині зроблено перепис сілних. Всього сілних на обоє очей знайдено 3.214, щоб-то по 99 на кожних 100.000 душ людности.

видав чорносотенну брошуру про «українофільство»—давав гроші на українську газету, але з умовою—щоб вона була така, як «Новое Время». Уявлять-же, що повинен б в пошукати цей ширий прихильник «Нового Времени», коли йому довелось читати «Громадську Думку»! Випадком менаї потім трапився до рук лист цього «українського консерватора», а в якому така епітафія на адресу «Громадської Думки»: «слава Богу, що уничтожено это жидовское гавздо». А невдомий дописувач радить нам і такого Демченка задовольняти, а редакція «Діла» такий мораль ще й допомагає та притакує...

Я не дивуюсь з аноміального порядку нашого, що одбив у своїй статті ту «обивательщину», яка звичайно кружляє по всяких закутках і виявляється в досить часом дивовижних проєктах: хто його зна, що це за пан. Але я щиро довожуся з редакції «Діла», яка без протесту, без уваги могла пустяти в світ один з таких дивовижних закутків проєктів. Дивуюсь, бо напевне знаю, що відповіла б редакція «Діла», як би їй хотілось порадити переказати на себе ролю «Руслана» й задовольняти, скажемо, «християнських суспільників». Та я думаю, що нікому і в голову не прийде таку пісенціанцю радити. А от «Рада» повинна, мусить усіх задовольняти, усім милую бути, усіх едвляти. Намагання газети служити одному богови вважається за «особисту сантиментальщину кількох зацікавлених добродіїв», а обовязок кожного чесного органа преси додержувати певної «лінії поведєнія»—за «дику, ніде в світі не чувану систему». Невже, справді, і для редакції «Діла» не система «дика» і «ніде в світі не чувана»? І неже і їй треба нагадувати, що така сама система й повинна служити за підвалину чесної преси, там часом як брак цієї системи розплочує тільки ту «жовту» пресу, яку вважають треба за суду кару богу в

Справа з пам'ятником Т. Г. Шевченкові.

Результати конкурсу. Вчора, в 12 г. дня, під предісідательством Ф. А. Лягоуба, при участі Ф. С. Красницького, С. І. Світолавського, І. Труша, В. В. Городельського, Е. Сердюка, С. Н. Тимошенка, Н. Ф. Вільшевського, Г. І. Квятковського, О. І. Левницького, О. О. Русова і І. І. Шитковського відбулось засідання журі по розгляду проєктів пам'ятника Т. Г. Шевченкові, поданих на третій жюккуру.

Журі постановило, що ні за один з проєктів не можна дати премії і ставити по йому пам'ятник. При цьому журі визначило необхідним рекомендувати комітетові оповістити четвертий іменний жюккуру.

Вчора на ім'я городського голови І. Н. Дьякова надійшла заява од художника Романа Левицького, що 16 він вислав з Відня гіпсову модель пам'ятника Шевченкові. Художник пропонує, коли можна, одложити на декілька днів жюккуру.

Засідання об'єданого комітету. Сьогодні, в 8 годін вечора, в помешканні київської гор. управи одбудеться засідання об'єданого комітету. На засіданні буде розглянуто постанову журі, а також буде обговорюватися справа про оголошення нового іменного жюккуру.

Проєкти. Усі забраковані проєкти виставлено у помешканні гор. думи. Публіці буде дозволено оглядати проєкти.

За кордоном.

Войновий настрої в Китаї.

В закордонні газети повідомляють з Пекина, що в столицю до всіх провінцій Півдня і осередку держави надходять звістки про демонстрації, на яких вносятся резолюції з вимогою війни з Росією. Рух цей відбувається й в самій столиці, де одбулось багато мітингів, організованих партією війни. На півночі головною ролю відіграють в демонстраціях студенти і учні середніх шкіл. В південних провінціях рух носить характер бунту. Там запевняють, що Суньятсен прихильник війни. В центральних провінціях населення обіцяє помагати військовому провантом і грошима. Президент республіки Юаншїкаї проти війни. Він дуже добре знає загальне становище країни і становище війська, а тому вважає війну дуже небезпечним кроком. Але його вплив незначний, щоб він міг принитити широкий народній рух. Через це газети гадають, що Китай такі почне війну з весни. У всьому разі багато китайського війська але в південку Монголію, 3 дня на день ждуть сутинку монголів з китайцями в пограничних областях.

«Конференція» турецьких кредиторів.

Поруч з лондонськими конференціями—мирною і після великих держав, в Парижі одбулась ще одна «конференція»—кредиторів Турції. «Berliner Tageblatt» подає про цю конференцію такі відомости. Перш усього на ній ухвалено було, що кожна територія, яка одходить від Турції, мусить взяти на себе частину боргів Турції; проценти і ті борги, що негідно треба виплачувати, платити буде сама Турція в «Detta publique attoman». Що до точного розподілення боргових сум, що припадуть на долю Турції, так і відвойованих в неї провінцій, то це питання, рівно як багато інших урегулює нова конференція, яка збереться незабаром. Постанови цієї конференції ляжуть в основу дипломатичних переговорів. Обмірковувалось також питання про «літературній республіці?»

Кожне громадянство має таку пресу, якої воно варте, на яку спроможеться. І хіби всієї української преси, а зокрема й вашої газети—то тільки люда тих загальних хиб, на які слабує наше українське громадянство. Помилка поодиноких керманців та правдолюбів можуть тільки ті хіби підкреслювати, можуть робити їх виразнішими, але створити їх, як і запобігти їм—вони не спроможні, бо, онов кажу, преса наша «плоть од плоті» нашого ж така, не чужого, громадянства і не може не одбивати на собі його слабости та надіяня. Правда, анонімний критик починає свого дописа згадкою про «характер гігантського руху», який ніби то прибрало українство, про наш «магичний аріст», за яким ніби то тільки сама преса наша не встигала. Але не знаю, чи треба навіть сербозво говорити про таку, теж «обивательську», малія grandiosa, Київ не бачив ще такого похорону», як похорон Лисенка—то правда, але чи подумав наш порадник, скільки з тих 50 тисяч, що яшли за труною українського Воляна, справді бере якусь участь в українських справах хоча б просто тільки як читачі української преси? Одне це питання всякі розмови про «магичний аріст» зводять ні на що, до порожньої фрази, бо магичний аріст українства повинен би одбитись насамперед на українській пресі й вивести її з того бездоржжя, на яке поставило її хроничне безладдя та безгрішність. А цього не видно досі, як не видно, щоб справді дописувачеві «Діла» була «своєю» та справя, якої він так з наскоку, «по обивательському», торкнувся.

Сергій Сфрмов.

нові грошові потреби Турції. Турції, безумовно, прийдесть позичити на покриття видатків війни. Конференція банкірів визнала, що необхідно треба буде Турції позичити ще грошей.

Воєнна здобич сербів.

Сербський уряд офіційно оповістив, що воєнна здобич Сербії 2,130,000 рублинів, 40 мільйонів патронів, 308 скорострільних гармат з комплектами знаряддя, 500,000 пар нового обмундирування і шинелів. Крім 13 гармат, вся зброя зовсім справна. Все це оцінюється в 100,000,000 динарів.

Останні вісти.

(З газет та по телеграфу).

Ще в справі Шевченкового «Кобзаря».

ПЕТЕРБУРГ. 18 грудня в сенаті розглядалась апеляційна скарга відомого присяжного повіреного Грузенберга, як уповноваженого від благодійного товариства видання дешевих і корисних книжок та від В. І. Яковенка, на постанову петербурзької судової палати в справі заборони п'ятьох видавць «Кобзаря» Шевченка—1908 і 1911 років. Ця постановка палати з списком заборонених віршів в «Кобзаря» була в свій час надрукована в «Раді».

Грузенберг в своїй скарзі доводив, що викреслені палатою місця не мають в собі нічого протизаконного і просят сенат дозволити до друку історично-літературних видань «Кобзаря». Після блискочої і талановитої промови Грузенберга в оборону Шевченкових творів, суд ридивсь дуже довго, але врешті все-ж виніс і оголосив дуже сумний для українського громадянства присуд: постановою судової палати ствердити, а скаргу уповноваженого видавців полишити без наслідків.

Тепер знов на довгий час громадянство матиме тільки вкороченого і допівеченого дещеурю Шевченка...

Всякі звістия.

ПЕТЕРБУРГ. Асигновано тургайському губернаторові 558.000 карб. і семіпалатискому 35.000 карб. на продовольчу допомогу населенню.

Проф. Заболотного командировано в астраханську губернію на боротьбу з чумою.

Ковковцев не задовольнив прохання арх. Віталія дати новий кредит початковому народньому банку.

Чотирьом, пресуненим до смертної кари в Баку і восьми—в Катеринославі, кару замінено каторгою.

Куреський губернатор Муратов не дозволив курському землетвату петербурзького університету вшарудити благодійний концерт. Заборону мотивовано тим, що дозволи дати тільки академістам.

Касо наказав Імператорським і казенним студентам давати тільки студентам математикам і філологам, які скінчилиш університет, мають поступати на казенну службу.

З петербурзького політехнікума улявінає 205 студентів, які не ввієди плати за право вчення. За це ж саме мають улявінити 1.105 студентів університета.

Міністерство внутрішніх справ внесло в Думу законопроект про захист русекого землеволоддєнія в губерніях південно західних і бесарабських. Єсть думка чужоземцям, які перейшли в російське підданство після 15 юнія 1888 року, і полякам, які переселились в Царства Польського після цього строку, заборонити купувати нерухомі маєтности не в городах, а також володіти й користуватись ними.

МОСКВА. Сукокині фабриканти подають в Державну Думу скаргу на інтенданство, яке несправно виплачує гроші.

КРЕМЕНЧУК. В Кобеляках покінчила самогубством жінка директора комерційної школи Первушина. Попереду вона потрулила четверо своїх дітей, але двох пощадило врятувати.

ПЕТЕРБУРГ. Кажуть, що в звязку з ревізєю Манухина вибде в одставку Тимашев.

Одкрився з'їзд прахих професорів.

Єсть згукта, що чернігівським губернатором виставлено буде директором департамента поліції Біленького, а на його місце—бувшого іркутського губернатора Вантима.

Вияснюється, що інтендантська вставка, яку мав улаштувати якийсь Писарев, грандіозна афера. Зібрано великі гроші і експонентів і служадцев.

Наложено арешт на 81 ч. газети «Лучь».

Війна.

ПЕТЕРБУРГ. Газеті «День» телеграфують з Лондона, що мирні переговори між турками і балканськими союзниками припинились. Союзники знову респочинають війну.

Хероба Франца Иосифа.

ПЕТЕРБУРГ. З Парижа повідомляють, що серйозно недужає австрійський імператор Франц-Иосиф.

Література, наука, умілість і техника.

Англійська преса в українській справі. Лондонська часопись «The Economist» друкує в останньому числі редакційну статтю в українській справі; часопись дуже гарно освітлює українські відносини і виявляє велику поінформованість в нашій справі. Місячник «The Russian Review», що виходить в Ліверпулі під редакцією проф. Ліверпу, універ. Бернарда Перса, відомого фінансіста Мориса Берлінга, та американця Самуеля Гарнера,—містять в книжці за октябрь докладну статтю про українське питання проф. Федора Вовка. В звязку з останніми міжнародними подіями, увагаї заінтересованія англійської преси українськими справами дуже зросло. Коротенькі агадки за Україну, в статтях, присвячених нашим справам, стали звичайним являчем.

«Письмо з Провіти». Вийшло 12 ч. часопису «Письмо з Провіти». Зміст: М. Вольскі: Нариса в історії просвітного руху в галицькій Україні в 19 в.; Х. Провітєва: сторона діяльности «Головної руської Ради» (докічєнія), XI. В досвітних сумерках. XII. Проміні ві сходу.—Іван Савидський: Ще в справі курсів для читальняних провідників.—3 жати філій «Провіти». Торговельно-касовий курс в Чорткові (з фотографією учасників). Наві: Український читач про українську часопись (Докічєнія).—Народні університети в Італії.—Нові видавництва. Вісти з «Провіти»: Діяльність Головної Видли і його комісії в місяці падолісті 1912 р. Інформація в справі курсу вищої освіти у Львові.—Вияз жертв на дар 8-го грудня для «Провіти».—Від редакції.—Оголошення.

Нова книжка. Видавництво товариства «Провіти» у Львові випустило книжку: Виктор Гюго. Ватерло. З французької мови переклав Іван Франко.

Театр і музика.

Український театр. Сьогодні в театрі М. К. Садовського йде уперше по відновленню пьеса «Ватраки».

Городський театр. Сьогодні йде оп. «Каморра». Концертний одділ і балет.

Театр «Соловцов». Сьогодні двадцять вистава комедії «Хорошо шитый фрак».

Святойний репертуар в театрі М. К. Садовського. 26 декабря вранці по зменшеним цінам йде комедія «Шельменко денщик»; ввечері др. «Не так складося як жадалося»; 27-го вранці по зменшеним цінам—комедія «Паливода XVIII століття»; ввечері «Баянда». 28 декабря вранці—«Наташка-Полтавка»; ввечері др. «Гандья». 29-го вранці—«Жидівка вахрестан»; ввечері «Зачароване коло». 30-го вранці—«Дай серцю волю, заведе в неволю»; ввечері др. «Бондарівна». 31-го одна вистава ввечері, йде оп. «Запорожець за Дунаєм і воде. «Аргас». 1-го явара вранці оп. «Вій»; ввечері трагедія «Гетьман Дорошенко». 2-го явара ввечері др. «Невольник».

ДОПИСИ.

(Од власних кореспондентів)

СМЛА, черваского пов. (на Київщині). «Союз Дукалавно Ора». В початку сьвітця ч. р. у нас одкрився в Смілі «Союз смільнянської молодежи Дукалавній Ора». В цей союз уже записалося щось коло 60 душ, між ними і мировий посередник П. Ніжніфоров та інспектор Плеский.

Предсідатель цього союза смільнянський дялько Цапєнко—бувшій казначей у смільнянській волості, которого за рострату громадських грошей ровіш шість тому громада постановила вислати на весь час війкового стану за межі Київщини. Повернувшись з заслання, Цапєнко ваявся був за організацію с. р. народ. котрий, протистуваявши щось з 1 1/2 року номер безсласною смертю, а споживчу кривацію, яку був одкрив союз, продано з молотка.

Орлята вже почали робити деякі «виступлення». Першим дебютом їх було «перевесєнія» статя, котре вийшло таке невдале, що (союзники постановили улаштувати його вдруге на різдвяних святах. Кажуть, що на «святю перевесєнія» приде з Черкас інспектор Плеский.

Потім «орлята» почали заходити у молитовній дім смільнянських євангелістів і робити там скаандли. Третій виступ орлят був оце невдало, коли до їх прихилили «почаєвськи орлята» од Віталія. Вони, прийшовши у волость на сход, почали домагати, щоб сход визнає приговор по заборону євреям торгувати у неділю на завне. Тепер у Смілі—в неділю до 12 год. торгують всі криваці. Але селяне одмовились вивести такого приговору.

Тепер наші «орлята» думають одкрити споживчу кривацію, як це роки кілька тому зробив був і опієн «союз русских рабочих». Далі вони намітали одкрити з весни «свою школу» і вже подали про це прохання п. попечителю шкільної округи.

Вільність орлят—це завважодорожні служадці, кооторцями, телеграфісти і шп.

С. ВАСИЛІВКА, брацлавського пов. (на Поділлі). Старовинна церква. В нашому селі стоїть дуже мальовнича стародавня ковацька церква, яку охоче скоро мають розбирати, бо вже поруч

нею виводиться будинок нової першої московської тачи. Коли зруйнують стару церкву—то буде велика шкода, бо в цьому кутку Брацлавщина це є власне єдина стародавня церква, по котрій можна собі скласти поняття про українську старовину архітектури.

Вагали, Василівка село досить старе. Невдовзі в дворі одного селянина тут провалилася була земля й відкрився прохід під землю. Втім прохід знайшли давнього сивця й кадилицю, але дали боялися йти. Проход забили. Кругом села показують багато ярів, де стояли гайдамаки й де заряті окарби. Недалеко звідси стоїть с. Степанки, де пробував відомий Сава Чалий.

Листування редакції.

Передплатникові № 1468. Ні.

Справочний одяг.

Відомості. Субота, 22-го декабря. Піст—Пилипівка. Вмч. Анастасія, мч. Федотія, свтхіяна, Свода. Ст. сон. 8 г. 1 хв., зах. сон. 4 г. 9 хв.

Роспис ходу поїздів (з 15-го октябрю 1912 р.)

Table with columns: Південно-Західна залізниця, Назва поїзда, Час відходу з Києва, Час прибуття до Києва. Lists various train routes and schedules.

Лист шевця підмастерья.

Мое шитье довело мене до хвороби і злиднів. Я був звичайним, мучив семью і не міг воліти собою, зате, який щасливий я тепер, коли визволився од своєї пагубної звички. Моя жінка прочитала в газеті про Спосіб і купила в аптеці за 85 коп. повну коробку "Ситровинь". Після перших прийомів я став почувати, що мені відворотне і вино і пиво, а зараз і в рот не беру. Я дав з своєї коробки небагато товаришам, що страждали разом. Він хотів цілувати мені руки за ту переміну, що з ним сталася. За справками можна вдаватися в С.-Петербург. почт. лст. № 371.

Оповідки.

КВАТИРІ

Готель "Україна" віддає в найм Кімнати по міс. нахобу незобого. Бульв. Кутюж. 34

ПРАЦЯ

БАНДУРИ гарного виробу, довбані паплінський робить і продає Драгоміровська, № 2, 7 15-647-12

Всякі

Хто бажає купити дібно перекладаний грамофон або пластинки по доступній ціні хай властєть в наш склад.

Ми продаємо 2000 грамофонів і 50,000 пластинок по фабричних цінах

- Грамофони! Пластинки! Вісімнадцяти р.—10 р. 75 к. Двадцятип'яти р. 15 р. 75 к. Сорока " 23 р.— П'ятидесяти " 33 р.— Шестидесяти " 48 р.— Стоп'ятидесяти " 90 р.—

ПОЛЯКИНЬ і С-вья" 52 Хрещатик 52 (червоні вніски) Одділи в Одесі, Харкові, і Херсоні.

ВИДАВНИЦТВО "Нашим Дітям". Малювані казочки:

- 1. Бідний Вовк. (16 малюнків). 2. Пап та Баран. (14 малюнків). 3. Пан Коцький. (16 малюнків). 4. Рукавичка. (13 малюнків). Можна книжечка по копійці.

У Херсоні

Початок "Раді" Там же всі новини української літератури.

Приймається передплата на новий літературно-науково-артистичний журнал-місячник

"ДЗВІН"

Що почне виходити з января 1913 року ДЗВІН буде журналом демократичним і обстоюватиме інтереси робітничих верств. ДЗВІН буде містити твори красивого письменства, статті наукового змісту з історії, літератури і природничих наук, критику і бібліографію огляди наукового літературного і громадського життя в Росії і за кордоном, хроніку і переклади редакції. ДЗВІН буде при нагоді містити ілюстрації і на окремих листах і в тексті. ДЗВІН буде виходити при участі таких співробітників: Х. Алчевський, Д. Антонович, Ю. Бачинський, О. Беззапа, М. Богун, П. Бушній, В. Винниченко, М. Вороний, С. Гадячанин, І. Гизька, Дніпрова-Чайка, Д. Довго, П. Дятлов, М. Кошовинський, Б. Лазаревський, В. Левинський, Леся Українка, Д. Личко, К. Лозинко, А. Луначарський, К. Миргородський, О. Назарів, С. Петлюра, П. Политонко, Н. Романович, В. Садловський, Д. Сергієнко, Юр. Сірий, О. Скоричко, В. Степанко, М. Хвиль, С. Черкасенко, В. Чумак, Г. Чупринка, Л. Юрєвич і ин.

Передплата на "ДЗВІН" коптує: на рік 3 карб. на півроку 1 карб. 75 коп. на чверть року 1 карб. Передплата приймається в книгарні Л.-Наукового Вістника. В.-Володимирська, 28. в Українській книгарні буш. "Київської Старини" Київ, Безаківська, 8. Книгарниця "Час" В.-Володимирська, 53 і в Харкові в "Українській книгарні" Петровський пер., 18. Рукописи надсилати і в справах редакційних просять тимчасово звертатись по такій адресі: Київ, Жиланська, № 20, редакція "Дзвін".

ПОДАРУНКИ до РІЗДВЯНИХ СВЯТ

Крамниця "ЧАС" у Києві, В.-Володимирська, № 53.

Великий вибір українського народного виробів

1) Гончарство: куманці, всілякі тежки на квітні, теки стінні на папер, макітри, миски, полумиски, тикви, орнаментовані вази то-що; вироби з черв'ячки; філіжанки, попельнички, глечики то-що.

2) Ткацтво: Нафрами, (рушник-намітка), килими, коці, до-ріжки, рушники різні од 40 коп. до 10 рублів. різні полотна, бомбакові паси, лиштва, хустки, ширинки, пазухи, чохла, ковніри до сорочок, сорочки, пояси, крайки, перепаски, бинди, стрічки, стьожки, чільця, краватки і т. ин.

Великий вибір різьбярських виробів: пудельнички, скриньок, кубелок, тарілок, мисок, ряміц, гуцульські топирці і т. ин.

Величезний вибір гончарських виробів. Артистичні листівки зо дві тисячі українських сюжетів, картини, портрети, ноти, папер з портрет. укр. діяч. Великі українські книги.

ТОРГОВИЙ ДІМ М. та І. МАНДЛЬ Хрещатик, 42. Телефон 764

ОДДІЛ ДИТЯЧОГО ВБРАННЯ Спеціально значно розширено й поповнено величезним вибором для хлопчиків й дівчаток всякого віку. ЦІНИ ДОСТУПНІ.

Повідомляє своїх шановних покушців, що до наступаючих свят всі одділи поповнені. Дамський Одділ Роскішний вибір моделей. Нарядного вбрання. Хутряних речей. Спідниці. Боа, горжетки, муфти.

В нижньому помешканні магазину спеціально одібрані ПІСЛЯ СЕЗОНУ ДАМСЬКІ РЕЧІ по спеціально розціні од 23 рублів і дорожче.

Мужський Одділ. ФРАЧІНІ СУРТУЧНІ СМОКИНГОВІ ПІДЖАЧНІ КОСТЮМИ ШУБИ, ПАЛЬТА хутряні й ватяні. ФОРМИ всіх шкільн. інституцій і міністерств.

Українська крамниця І. Золотаренка і А. Авраменка Київ, Прорізна вул., № 26. ОДЕРЖАНО У ВЕЛИКОМУ ВИБОРІ до СВЯТ

ВІНОК. Перша читанка для дітей молодшого віку. Уложив О. Білоусенко. Видання друге, із 116 малюнками, 512 сторін. I. Серед маленьких дітей.—II. Що живе на світі.—III. Що росте.—IV. Од льоду до льоду.—V. Серед людей (Розум.—Праця.—Правда, рівність, братерство.—Рідне)—VI. Бог і люде. Ціна 1 руб. 20 коп.

Білизна Панчохи Краватки Рукавички Фуфайки Скатертини Модалопами Комірці Шваретки Запонки Камше Трико Серветки Нансуки Хустки носові

ТОРГОВИЙ ДІМ Г. МОЗЕР і К. Фабрич. знак. Заснов. в Росії 1832 р. Заснов. в Швейц. в 1826 р. Фабричний знак H. MOSER & C. Знак

В НОВОЧЕРКАСЬКОМУ "Раді" Рада продається в роздріб в книгарні Циюкєва на Платовському проспекті.

У КИВІ, ХРЕЩАТИК № 29-1. НОВИЙ ОДДІЛ з новим великим вибором карманних годинників власної фабрики (яка існує в Локлі в Швейцарії) стінних мрамор., бронзових, кабінетних, червоного дерева ГОДИННИКІВ золотих, срібних і металевих ланцюжків. Попередження. Де-які Фірми зловживають назвою нашої фірми, вважаємо обов'язком рекомендувати бажачим придбати годинника нашої фірми звертати пильну увагу на те, чи є на тих годинниках у клеймові у написові на франц. мові перед прізвищем "Moser & C" літери "H", бо тільки з таким клеймом і підписом годинники є дійсно виробу нашої фабрики. Склади магазинні маються окрім цього: С.-Петербург, Москва, Нижегородська ярмарка Невський, 26. Лынка, 14. Головна площ., 17. 18. 19 і 20. Прейскуранти висилаються безплатно.

Приймається передплата на новий літературно-науково-артистичний журнал-місячник "ДЗВІН" Що почне виходити з января 1913 року ДЗВІН буде журналом демократичним і обстоюватиме інтереси робітничих верств. ДЗВІН буде містити твори красивого письменства, статті наукового змісту з історії, літератури і природничих наук, критику і бібліографію огляди наукового літературного і громадського життя в Росії і за кордоном, хроніку і переклади редакції. ДЗВІН буде при нагоді містити ілюстрації і на окремих листах і в тексті. ДЗВІН буде виходити при участі таких співробітників: Х. Алчевський, Д. Антонович, Ю. Бачинський, О. Беззапа, М. Богун, П. Бушній, В. Винниченко, М. Вороний, С. Гадячанин, І. Гизька, Дніпрова-Чайка, Д. Довго, П. Дятлов, М. Кошовинський, Б. Лазаревський, В. Левинський, Леся Українка, Д. Личко, К. Лозинко, А. Луначарський, К. Миргородський, О. Назарів, С. Петлюра, П. Политонко, Н. Романович, В. Садловський, Д. Сергієнко, Юр. Сірий, О. Скоричко, В. Степанко, М. Хвиль, С. Черкасенко, В. Чумак, Г. Чупринка, Л. Юрєвич і ин.

Открыта подписка на 1913 годъ НА НОВЫЙ ЕЖЕНЕДЪЛЬНЫЙ ИЛЛЮСТРИРОВАННЫЙ ЖУРНАЛЪ "Садоводъ и Огородникъ"

Издаваемый Отдѣломъ Садоводства Киевскаго Общества Сельскаго Хозяйства подъ редакціей Товарища Предсѣдателя Отдѣла С. В. Краинскаго при участіи лучшихъ специалистовъ по различнымъ отраслямъ садоводства и оорудничества. ПРОГРАММА ЖУРНАЛА: Отдѣлъ I. Оригинальныя статьи съ рисунками и фотографіями по всемъ отраслямъ садоводства и огородничества. Отдѣлъ II. Садовое опытное дѣло. Отдѣлъ III. Научный отдѣлъ (физиологическое обоснованіе приемовъ, приемылемыхъ въ садоводствѣ). Отдѣлъ IV. Обзоръ иностранной литературы. Отдѣлъ V. Корреспонденція. Отдѣлъ VI. Школьное садовое дѣло и вопросы, связанныя съ нимъ. Отдѣлъ VII. Обзоръ мѣропріятій земскихъ, правительственныхъ и общественныхъ. Отдѣлъ VIII. Дѣятельность садовыхъ и другихъ обществъ. Отдѣлъ IX. Библиографія. Отдѣлъ X. Вопросы и отвѣты. Отдѣлъ XI. Спросы и предложенія. Объявленія. ПОДПИСНА ЦѢНА: на годъ—4 руб. на полгода—2 рубль, на 3 мѣс.—1 рубль. Члены Отдѣла, улитавшіе членскій взносъ на 1913 годъ (5 р.), получаютъ журналъ безплатно. ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ 1) Въ редакціи журнала—Кіевъ, В.-Житомирская 40, кв. 1. 2) Въ Киевскомъ Обществѣ Сельскаго Хозяйства—Кіевъ, Лютенская 11. 3) Въ Садоводствѣ Мейера—Кіевъ, Сыреть соб. домъ. 4) Въ магазинѣ К. Г. Мейера—Кіевъ, Никольская 6.

Приймається пер едплата на 1913 рік НА ВЕЛИКУ ДВОХТИЖНЕВУ ГАЗЕТУ

"ІЛЮСТРОВАНА УКРАЇНА"

Ілюстрована Україна" буде виходити з 1 січня 1913 р. що суботи у Львові назвір великих європейських ілюстрованих журналів. Часопис присвячена найважливішим справам української літератури, штуки, театрову, музики, науки, культурним інституціям. Ілюстрації з солідним винісненням будуть давати всесторонній образ життя цілої України. Крім знімків з України будуть також ілюстрації до всіх важливих подій в світі. Напрям безпартийний, всеукраїнський. Всіх Українців просимо прислати вже тепер фотографії з українського життя як: знімки з артистичних творів, краєвиди, українських домів, театральних вистав і дружин, з сінового та сільського життя, всяких курсів, фестивалів, прогулянок і т. д. Передплата вносить річно: в Австрії 8 кор., Росії 5 карб., Німеччині 8 марок, Америці 3 долари. Поодинокое число коштує у Львові 32 ст. Адреса редакції і адміністрації: "Ілюстрована Україна" у Львові, ул. Сербська, ч. 15, II поверх. Відповідальний редактор Д-р ІВАН КРИП'ЯКЕВИЧ.